
MONOGRAFIE PRAWNICZE

SĄDY I TRYBUNAŁY
ORAZ POZASĄDOWE SPOSOBY
ZAŁATWIANIA SPORÓW
MIĘDZYNARODOWYCH
PERSPEKTYWA POLSKA

BRYGIDA KUŹNIAK (red.)

Wydawnictwo C.H.Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

BRYGIDA KUŹNIAK (red.) • SĄDY I TRYBUNAŁY ORAZ POZASĄDOWE
SPOSOBY ZAŁATWIANIA SPORÓW MIĘDZYNARODOWYCH
PERSPEKTYWA POLSKA

Polecamy inne nasze publikacje:

B. Kuźniak (red.)

**PRAWO DYPLOMATYCZNE I KONSULARNE
– WYKŁAD WPROWADZAJĄCY**

Ćwiczenia Becka

P. Filipek, B. Kuźniak

PRAWO MIĘDZYNARODOWE PUBLICZNE, wyd. 5

Repetytoria C.H.Beck

B. Kuźniak, M. Marcinko

ORGANIZACJE MIĘDZYNARODOWE, wyd. 4

Skrypty Becka

B. Kuźniak

**PRZESTRZEŃ OPERACYJNA PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO
PUBLICZNEGO. PERSPEKTYWA POLSKA**

Monografie Prawnicze

K. Bagan-Kurluta

PRAWO PRYWATNE MIĘDZYNARODOWE, wyd. 4

Wykłady Becka

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

SĄDY I TRYBUNAŁY
ORAZ POZASĄDOWE SPOSOBY
ZAŁATWIANIA SPORÓW
MIĘDZYNARODOWYCH
PERSPEKTYWA POLSKA

BRYGIDA KUŹNIAK (red.)

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2015

Recenzja wydawnicza: Prof. dr hab. Genowefa Grabowska

Publikacja dofinansowana przez Uniwersytet Jagielloński

Wydawca: Aneta Flisek

Poszczególne części opracowali:

Część A. Sądy i trybunały oraz pozasądowe sposoby załatwiania sporów międzynarodowych. Rudymenty

Rozdział 1. Uwagi wstępne – *Brygida Kuźniak*

Rozdział 2. Prezentacja wybranych instytucji i konstrukcji prawnych

§ 1. Trybunały haskie – *Brygida Kuźniak*

§ 2. Stały Trybunał Arbitrażowy w Hadze – *Magdalena Makiela*

§ 3. Europejski Trybunał Praw Człowieka – *Przemysław Tacik*

§ 4. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej – *Milena Ingelevič-Citak*

§ 5. Międzynarodowy Trybunał Karny. Prezentacja instytucji w świetle polskiego stanowiska

negocjacyjnego – *Magdalena Makiela, Marcin Marcinko*

§ 6. Mechanizm rozwiązywania sporów handlowych Światowej Organizacji Handlu – *Przemysław Roguski*

§ 7. Międzynarodowy Trybunał Prawa Morza w Hamburgu – *Barbara Stępień*

Część B. Sądy i trybunały oraz pozasądowe sposoby załatwiania sporów międzynarodowych. *Silva rerum.*

Rozdział 1. Koncyliacja jako dyplomatyczna metoda załatwiania sporów i zasługi Profesora Michała

Rostworowskiego w uregulowaniu procedury concyliacji – *Kazimierz Lankosz*

Rozdział 2. Polska stroną przed ETPCz – „wielkie” wyroki trybunału strasburskiego – *Piotr Turek*

Rozdział 3. Zaangażowanie Polski w rozwój i funkcjonowanie międzynarodowego sądownictwa karnego – *Magdalena Makiela, Marcin Marcinko*

Rozdział 4. Raporty Tadeusza Mazowieckiego w orzecznictwie Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii – *Marcin Marcinko, Sylwia Sochacka*

Rozdział 5. Rozwiązywanie sporów inwestycyjnych – doświadczenia polskie – *Przemysław Roguski*

Rozdział 6. Emocje w procesie załatwiania sporów międzynarodowych – *Piotr Obacz*

© Wydawnictwo C.H.Beck 2015

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: TimPrint
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-7807-7

ISBN e-book 978-83-255-7808-4

Spis treści

Wykaz skrótów	IX
Wykaz literatury	XIII
Przedmowa	XXI
Recenzja wydawnicza	XXIII

Część A. Sądy i trybunały oraz pozasądowe sposoby załatwiania sporów międzynarodowych. Rudymenty

Rozdział 1. Uwagi wstępne	3
Rozdział 2. Prezentacja wybranych instytucji i konstrukcji prawnych	11
§ 1. Trybunały haskie	11
I. Wprowadzenie	11
II. MTS – ogólna charakterystyka	14
III. MTS – próba oceny	18
IV. Podsumowanie	28
§ 2. Stały Trybunał Arbitrażowy w Hadze	29
I. Wprowadzenie	29
II. Powstanie PCA w Hadze	31
III. Funkcjonowanie PCA	33
IV. Podsumowanie	36
§ 3. Europejski Trybunał Praw Człowieka	36
I. Wprowadzenie	36
II. Historia strasburskiego systemu kontrolnego	37
III. Ustrój Trybunału	42
IV. Postępowanie przed ETPCz	45
V. Podsumowanie	51
§ 4. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej	51
I. Wprowadzenie	51
II. Geneza TSUE	52
III. Ustrój TSUE	54
IV. Zakres jurysdykcji TSUE	58
V. Waler orzecznictwa TSUE	65
VI. Podsumowanie	66

§ 5. Międzynarodowy Trybunał Karny. Prezentacja instytucji w świetle polskiego stanowiska negocjacyjnego	67
I. Wprowadzenie	67
II. Międzynarodowy Trybunał Karny – charakterystyka ogólna ..	68
III. Zasady procedury negocjacyjnej obowiązującej w ramach konferencji dyplomatycznej w Rzymie	74
IV. Polskie stanowisko negocjacyjne a projekt statutu MTK	76
1. Utworzenie MTK	76
2. Ogólne zasady prawa karnego	77
3. Prokurator MTK	78
4. Dopuszczalność sprawy	78
5. Katalog zbrodni podlegających jurysdykcji MTK	80
6. Wykonywanie jurysdykcji przez MTK	82
V. Podsumowanie	83
§ 6. Mechanizm rozwiązywania sporów handlowych Światowej Organizacji Handlu	84
I. Wprowadzenie	84
II. Geneza systemu Światowej Organizacji Handlu	86
1. Międzynarodowa Organizacja Handlu	86
2. <i>GATT</i> '47	87
3. Runda Urugwajska i stworzenie mechanizmu rozwiązywania sporów WTO	88
III. Organy rozwiązywania sporów	90
1. <i>Dispute Settlement Body</i>	90
2. Panele	90
3. Organ Apelacyjny	91
IV. Postępowanie	91
1. Konsultacje	92
2. Procedura panelowa	93
3. Procedura apelacyjna	95
V. Implementacja i sankcje	96
VI. Podsumowanie	97
§ 7. Międzynarodowy Trybunał Prawa Morza w Hamburgu	98
I. Wprowadzenie	98
II. Kompetencje i jurysdykcja Trybunału	100
III. Skład sędziowski	103
IV. Specjalne Izby	105
V. Procedura przed Trybunałem	105
1. Niestawiennictwo w Trybunale	106
2. Interwencja	106

3. Środki tymczasowe	107
4. Niezwłoczne zwolnienie statku i załogi	108
5. Orzeczenie końcowe	108
VI. Podsumowanie	109
Część B. Sądy i trybunały oraz pozasądowe sposoby załatwiania sporów międzynarodowych. <i>Silva rerum</i>	
Rozdział 1. Koncyliacja jako dyplomatyczna metoda załatwiania sporów i zasługi Profesora <i>Michała Rostworowskiego</i> w uregulowaniu procedury koncyliacji	113
§ 1. Wprowadzenie	113
§ 2. Wykształcenie się procedur koncyliacyjnych	115
§ 3. Wkład Profesora <i>Michała Rostworowskiego</i> w rozwój procedur koncyliacyjnych	116
§ 4. Koncyliacja w praktyce państw i aktach międzynarodowopravných	118
§ 5. Podsumowanie	120
Rozdział 2. Polska stroną przed ETPCz – „wielkie” wyroki trybunału strasburskiego	121
§ 1. Wprowadzenie	121
§ 2. Perspektywa ogólnoeuropejska	122
§ 3. Perspektywa krajowa	125
I. Prawa osób pozbawionych wolności	125
II. Prawa proceduralne	127
III. Wolność wypowiedzi	130
IV. Kwestie aksjologicznie wrażliwe	131
§ 4. Podsumowanie	133
Rozdział 3. Zaangażowanie Polski w rozwój i funkcjonowanie międzynarodowego sądownictwa karnego	135
§ 1. Wprowadzenie	135
§ 2. Początki kształtowania się międzynarodowego sądownictwa karnego	137
§ 3. Polska a Międzynarodowy Trybunał Karny dla byłej Jugosławii	142
§ 4. Współpraca Polski ze stałym Międzynarodowym Trybunałem Karnym – kwestie proceduralne	143
§ 5. Podsumowanie	149
Rozdział 4. Raporty <i>Tadeusza Mazowieckiego</i> w orzecznictwie Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii	151
§ 1. Wprowadzenie	151
§ 2. Raporty <i>Tadeusza Mazowieckiego</i> z byłej Jugosławii – ogólna charakterystyka	154

§ 3. Wyroki MTKJ powołujące się na raporty <i>Tadeusza Mazowieckiego</i> ..	156
I. <i>Prokurator v. Zoran Kupreškić i inni</i>	157
II. <i>Prokurator v. Miroslav Bralo</i>	159
III. <i>Prokurator v. Rasim Delić</i>	160
IV. <i>Prokurator v. Mićo Stanišić i Stojan Župljanin</i>	162
§ 4. Podsumowanie	163
Rozdział 5. Rozwiązywanie sporów inwestycyjnych – doświadczenia polskie	165
§ 1. Wprowadzenie	165
§ 2. Mechanizmy rozwiązywania sporów inwestycyjnych	166
I. Ewolucja systemu rozwiązywania sporów inwestycyjnych	166
II. Współczesne mechanizmy rozwiązywania sporów inwestycyjnych	168
III. Międzynarodowe Centrum Rozwiązywania Sporów Inwestycyjnych	169
§ 3. Polska jako strona umów o ochronie inwestycji	170
I. Dwu- i wielostronne umowy o ochronie inwestycji podpisane przez Polskę	170
II. Problematyka tzw. <i>Intra-EU-BITs</i>	172
III. Mechanizmy rozwiązywania sporów w umowach <i>BIT</i>	174
IV. Polska jako strona sporów inwestycyjnych	176
§ 4. Podsumowanie	177
Rozdział 6. Emocje w procesie załatwiania sporów międzynarodowych	179
§ 1. Wprowadzenie	179
§ 2. Psychologia w badaniach prawniczych	179
§ 3. Kwestie terminologiczne. Konflikt i emocje – ujęcie teoretyczne	181
§ 4. Psychologia humanistyczna: emocje na pierwszym planie	185
§ 5. Podsumowanie	189
Indeks rzeczowy	191

Wykaz skrótów

1. Akty prawne

ADR	<i>Alternative Dispute Resolution</i>
ATC	<i>Agreement on Textiles and Clothing</i>
BIT	<i>Bilateral Investment Treaty</i>
DSU	<i>Dispute Settlement Understanding</i>
d. EKPCz	Europejska Konwencja Praw Człowieka w brzmieniu z 1950 r.
EKPCz	Europejska Konwencja Praw Człowieka
EMRK.....	<i>Europäische Menschenrechtskonvention</i>
GATT	<i>Global Agreement on Tariffs and Trade</i>
JAE	Jednolity Akt Europejski
KK	Kodeks karny
KKW	Kodeks karny wykonawczy
KNZ	Karta Narodów Zjednoczonych
Konwencja	Konwencja haska z 18.10.1907 r.
KPK	Kodeks postępowania karnego
KWPT	Konwencja Wiedeńska o Prawie Traktatów
TEWEA	Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej
TFUE	Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej
TUE	Traktat o Unii Europejskiej
UNCLOS	<i>United Nations Convention on the Law of the Sea</i>

2. Czasopisma

AJIL	<i>American Journal of International Law</i>
CJTL	<i>Columbia Journal of Transnational Law</i>
CLR	<i>California Law Review</i>
EJIL	<i>European Journal of International Law</i>
EPS	Europejski Przegląd Sądowy
GoJIL	<i>Goettingen Journal of International Law</i>
HBR	<i>Harvard Business Review</i>
HLR	<i>Harvard Law Review</i>